

บทที่ 7

นโยบายการแข่งขันทางการค้า

นโยบายการแข่งขันทางการค้าของแต่ละประเทศมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันคือ มุ่งให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีแท้จริง อีกทั้งยังส่งเสริมและเอื้ออำนวยกระบวนการการแข่งขัน นโยบายการแข่งขันทางการค้าไม่ใช่เป้าหมายในตัวเอง แต่เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ การเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสวัสดิภาพของผู้บริโภค¹

นโยบายและกฎเกณฑ์การแข่งขันทางการค้าโดยทั่วไป ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาหลักที่จำกัดการแข่งขันทางการค้าอยู่ 4 ประเด็น²

1. การตกลงร่วมกันที่จำกัดการแข่งขัน (Collusive practice หรือ Agreement)

การตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มธุรกิจที่ก่อให้เกิดการจำกัดการแข่งขันทางการค้า สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 การตกลงร่วมกันในแนวนอน (การตกลงร่วมกันของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในตลาดสินค้าเดียวกัน) ที่เป็นปัญหา คือ การตกลงร่วมกันที่ทำให้เกิดการกีดกันการดำเนินกิจการของกลุ่มคู่แข่งทางการค้าในตลาด กฎหมายการแข่งขันทางการค้าในปัจจุบัน ห้ามการตกลงร่วมกันระหว่างธุรกิจที่จำกัดการแข่งขันทางการค้า ตัวอย่างเช่น การกำหนดราคาซื้อหรือขายร่วมกัน การจำกัดการผลิต การอู้กันในการประมูล หรือการแบ่งตลาด และยังควบคุมการตกลงร่วมกันระหว่างธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอื่นๆ เช่น การจำกัดมาตรฐานของสินค้า งานวิจัยพัฒนาคุณภาพ นอกจากนี้ กฎหมายการแข่งขันทางการค้ายังบังคับใช้กับการตกลงร่วมกันอื่นๆ โดยห้ามหรือลงโทษพฤติกรรมทางการค้าที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อการแข่งขันทางการค้า โดยอาจยกเว้นการบังคับใช้กับการตกลงร่วมกันที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการแข่งขันทางการค้า

1.2 การตกลงร่วมกันในแนวตั้ง (การตกลงร่วมกันของบริษัทที่มีการผลิตหรือการจัดจำหน่ายในขั้นที่ต่างกัน เช่น บริษัทที่ผลิตวัตถุดิบกับบริษัทที่ใช้วัตถุดิบ หรือ ผู้ผลิตกับผู้จัดจำหน่าย) การตกลงร่วมกันเหล่านี้อาจนำไปสู่การขึ้นราคา การลดคุณภาพ การป้องกันการเข้าตลาด หรือการจำกัดนวัตกรรม และเนื่องด้วยการตกลงร่วมกันทางการค้าในแนวดิ่งนี้ มีความซับซ้อนมากกว่าการตกลงร่วมกันในแนวนอน ทำให้มีการออกกฎหมายบังคับเกี่ยวกับการตกลงร่วมกันในแนวดิ่งที่มีความหลากหลายมากกว่า การตกลงร่วมกันเหล่านี้

¹ Puppavesha, W. et al. (2009). Competition Policy, Infrastructure, and Intellectual Property Rights. In: Plummer, M. & Yue, C.S. (eds.). Realizing the ASEAN Economic Community: A Comprehensive Assessment. Pasir Panjang: ISEAS Publishing, pp. 59-61.

² OECD. (2006). Switzerland - The Role of Competition Policy in Regulatory Reform. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.oecd.org/dataoecd/53/12/36488752.pdf>

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2001. โครงการศึกษาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติตามมาตรา 29 ตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ตามโครงการส่งเสริมระบบการแข่งขันทางการค้าที่เกื้อหนุนต่อการส่งออก. น. 3-1 – 3-15.

สามารถนำไปสู่ปัญหาการกำหนดราคาซื้อและขายสินค้าร่วมกัน ในบางกรณีอาจเกิดการจำกัดตลาดโดยผู้จัดจำหน่าย การกีดกันมิให้ผู้ค้าปลีกซื้อสินค้าของคู่แข่ง หรือจำกัดพื้นที่ในการขายหรือซื้อสินค้า

2. การใช้สถานะการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดในการจำกัดการแข่งขัน หรือ การมีอำนาจผูกขาด (Abuse of dominant position หรือ Monopolisation)

ประเด็นปัญหานี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับพฤติกรรมและข้อกำหนดของผู้ประกอบการต่างๆ การผูกขาดของบริษัทที่ไม่ต้องเผชิญกับการแข่งขันหรือความเสี่ยงต่อการแข่งขัน อาจนำไปสู่การขึ้นราคา การผลิตที่น้อยลง หรือการผลิตสินค้าคุณภาพที่ต่ำลง อีกทั้งยังทำให้เกิดการลดการพัฒนาวัตกรรม กฎหมายต่อต้านระบบผูกขาดมุ่งเน้นในการสอดส่องกลยุทธ์ทางการค้าของบริษัทต่างๆ ที่พยายามใช้เพื่อดำเนินการผูกขาด สำหรับกฎหมายต่อต้านการใช้สถานะการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดในการจำกัดการแข่งขันนั้น ให้มีความสำคัญกับพฤติกรรมของการจำกัดการแข่งขันต่างๆ เช่นเดียวกันกับกฎหมายการต่อต้านการผูกขาด อีกทั้งยังครอบคลุมถึงการควบคุมการใช้อำนาจตลาด ตัวอย่างเช่น การตั้งราคาสินค้าที่สูงเกินควร ถือเป็นการละเมิดกฎหมายการใช้สถานะการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดเช่นกัน

3. การควบรวมธุรกิจ (Merger)

การควบรวมธุรกิจของผู้ประกอบการต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือการจำกัดการแข่งขัน ถือเป็นการละเมิดกฎหมายการแข่งขันทางการค้าในหลายประเทศ เพราะพฤติกรรมนี้จะส่งผลให้เกิดอำนาจเหนือตลาด การตกลงร่วมกันในการครอบครองหรือควบคุมตลาด

4. การกระทำที่เป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair trade practice)

แต่ละประเทศนั้นมีการกำหนดพฤติกรรมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมแตกต่างกัน โดยไม่สามารถนำทฤษฎีทางวิชาการมาอธิบายการกำหนดกฎเกณฑ์ของประเทศต่างๆ ได้เหมือนกับประเด็นการตกลงร่วมกัน การใช้สถานะการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดในการจำกัดการแข่งขัน หรือ การมีอำนาจผูกขาด และ การควบรวมธุรกิจ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ “มาตรฐานของจรรยาบรรณในการค้า” ของแต่ละประเทศ พฤติกรรมบางอย่างอาจจะถูกห้ามในบางประเทศ แต่บางประเทศอาจจะเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นที่ยอมรับได้ เช่น การเลือกปฏิบัติในการประกอบธุรกรรมต่อผู้ซื้อหรือผู้ขายบางราย การปฏิเสธที่จะประกอบธุรกรรมด้วย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พบว่า ในบางประเทศมีการกำหนดบทบัญญัติเฉพาะ โดยแยกพฤติกรรมบางอย่างออกไปจากประเด็นปัญหาทั้ง 4 ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น เช่น เกาหลีใต้ เยอรมนี และแคนาดาได้การตั้งบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการกำหนดราคาขายปลีก

ในประเด็นของนโยบายการแข่งขันทางการค้าในประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และอาเซียน+6 พบว่าประเทศสมาชิกทั้ง 16 ประเทศ มีเพียง 11 ประเทศเท่านั้นที่มีนโยบายการแข่งขันทางการค้า โดยอีก 5 ประเทศที่ไม่มีนโยบายการแข่งขันทางการค้านั้นเป็นประเทศที่มาจากประเทศในกลุ่มอาเซียน อันได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ และบรูไน³ สำหรับนโยบายการแข่งขันทางการค้าของไทยนั้น มีนโยบายและกฎเกณฑ์สำคัญที่คำนึงถึงโดยทั่วไปคล้ายกันกับประเทศที่มีนโยบายการแข่งขันทางการค้าอื่นๆ

³ Pupphavesa, W. et al. (2009). Competition Policy, Infrastructure, and Intellectual Property Rights. In: Plummer, M. & Yue, C.S. (eds.). Realizing the ASEAN Economic Community: A Comprehensive Assessment. Pasir Panjang: ISEAS Publishing, pp. 59-61.

สำหรับ พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ของไทยนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผลบังคับใช้สำหรับบริษัทเอกชนเท่านั้น แต่ไม่ได้บังคับใช้กับรัฐวิสาหกิจหรือสหกรณ์ โดยมุ่งเน้นเฉพาะการป้องกัน และแก้ไขการละเมิดข้อบังคับต่างๆ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการแข่งขันแก่ภาคเอกชนมากนัก ส่วนการบังคับใช้กฎหมายนั้น สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าจะทำหน้าที่ไต่สวน และดำเนินคดี แต่ไม่มีอำนาจในการเริ่มคดีเอง นอกเสียจากการฟ้องร้องเกิดขึ้น⁴

จากตารางที่ 7.1 จะเห็นได้ว่า การยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และอาเซียน+6 ซึ่งรวมถึงไทยนั้น มีความแตกต่างและหลากหลาย ในบางประเทศ เช่น จีน และอินโดนีเซีย มีการยกเว้นการกระทำที่สามารถทำได้ในหลายเรื่อง แต่สำหรับไทยนั้น การกระทำที่ได้รับการยกเว้นมีเพียงในเรื่องของ สหกรณ์ของเกษตรกร การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจหรือรัฐบาล ซึ่งหมายความว่า บริษัทหรือธุรกิจของบางประเทศสามารถดำเนินพฤติกรรมต่างๆ ที่รวมถึงการกระทำ ประเภทองค์กรที่กระทำ และเงื่อนไขประกอบการกระทำที่ได้รับการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้ามากกว่าไทย ความแตกต่างนี้อาจมีผลให้หน่วยธุรกิจไทยมีความเสียเปรียบ เมื่อมีการเปิดการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 สร้างความไม่เท่าเทียมในการแข่งขันทางการค้าแก่ไทย ดังนั้น ในการเจรจาเปิดการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 ไทยควรตระหนักถึงความแตกต่างของข้อยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเหล่านี้ และสงวนสิทธิในข้อที่มีความไม่เท่าเทียมกัน

Rajah & Tann LLP. (2010). Malaysia – The latest Asian country to introduce competition laws. Retrieved January 10, 2011 from the World Wide Web: <http://eoasis.rajahtann.com/eOASIS/lu/pdf/2010-04-Msia-competition-Act.pdf>

⁴ ไทยยุโรป.เน็ต. 2007. นโยบายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรป และผลที่อาจมีต่อ EU-ASEAN FTA. เข้าถึงได้จาก: <http://news.thaieurope.net/content/view/2608/175/> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.

ตารางที่ 7.1: การยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6

เหตุผลของการยกเว้น	TH ⁵	VN	SG	IND	JN	KOR	CN	IN
การพัฒนาการผลิตหรือการจัดจำหน่าย (Improving production or distribution)		/	/	/			/	/
การสนับสนุนความก้าวหน้าทางเทคนิคหรือเศรษฐกิจ (Promoting technical or economic progress)		/	/	/			/	/
การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Promoting SMEs)		/		/			/	
สหกรณ์ของเกษตรกร (Farmer cooperatives)	/			/	/	/		
การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจและรัฐบาล (State enterprises or government action)	/		/			/		/
การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (Promoting research and development)							/	/
การอนุญาตให้ใช้สิทธิบัตรและความรู้เฉพาะอย่าง (Patent and know-how licensing)				/	/	/		
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Protecting environment)							/	
การสนับสนุนการบริการสาธารณะ (Promoting public service)							/	
การกำหนดราคาขายปลีก (Resale price maintenance)					/			

ที่มา: Pupphavesa et al. (2009); Fair Trade Commission of Republic of Korea (n.d.); Bhattacharjee (2003); Competition Commission of India (2007); Freshfields Bruckhaus Deringer LLP (2010); Takahashi (2003)

สำหรับกรณีของออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย ทั้งสามประเทศมีการพิจารณาเกี่ยวกับข้อยกเว้นต่างๆ ที่เป็นพฤติกรรมทางการค้าที่สามารถกระทำได้ โดยออกบทบัญญัติการยกเว้นเป็นแต่ละกรณีเฉพาะ ไม่ได้มีการระบุเป็นภาพรวมอยู่ในกฎหมายการแข่งขันทางการค้า⁶

จากตารางที่ 7.2 และ 7.3 พบว่า ประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 บางประเทศ มีข้อห้ามในเรื่องการตกลงร่วมกันในแนวนอน (การตกลงร่วมกันของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในตลาดสินค้าเดียวกัน) และพฤติกรรมการใช้อำนาจการตลาดที่ต้องห้ามไม่ให้กระทำครอบคลุมมากกว่าของไทย เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น ซึ่งในข้อห้ามบางข้อนั้น ไทยควรพิจารณาว่าควรจะมีการนำมาประยุกต์ใช้กับไทย เพราะเมื่อนำมาใช้แล้ว อาจก่อให้เกิดประโยชน์และความโปร่งใสในการแข่งขันทางการค้าในไทย เช่น การจำกัดการลงทุน พฤติกรรมการโจมตีคู่แข่ง การป้องกันการเข้าตลาด และการเลือกปฏิบัติในการประกอบธุรกรรมต่อผู้ซื้อหรือผู้ขายบางราย เป็นต้น

Comment [SU1]: ถ้ามีคำอธิบายว่าคืออะไร จะช่วยให้คนที่ไม่รู้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

⁵ TH = ไทย, VN = เวียดนาม, SG = สิงคโปร์, IND = อินโดนีเซีย, JN = ญี่ปุ่น, KOR = เกาหลีใต้, CN = จีน, IN = อินเดีย

⁶ Eagles, I. & Longdin, L. (2009). Subjecting competition law exemptions to a rule of reason: New Zealand courts push at the boundaries of statutory interpretation. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.austlii.edu.au/au/journals/UNSWLawJl/2009/19.pdf>
Rajah & Tann LLP. (2010). Malaysia – The latest Asian country to introduce competition laws. Retrieved January 10, 2011 from the World Wide Web: <http://eoasis.rajahtann.com/eOASIS/lu/pdf/2010-04-Msia-competition-Act.pdf>

ตารางที่ 7.2: การตกลงร่วมกันในแนวนอนที่ถูกห้ามในกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6

	TH ⁷	VN	SG	IND	ML	JN	KOR	CN	AUS	NZ	IN
การกำหนดราคาซื้อหรือขายร่วมกัน (Pricing fixing)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดปริมาณการผลิต (Production restriction)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดการขาย (Sale restriction)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การฮั้วกันในการประมูล (Bid rigging)	/	/		/	/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดพื้นที่การซื้อหรือขายสินค้า (Exclusive geographical areas)	/	/	/	/	/	/			/		/
การลดคุณภาพ (Quality reduction)	/					/					
การจำกัดมิให้ผู้ค้าปลีกซื้อสินค้าของ คู่แข่ง (Exclusive dealing)	/					/	/	/	/	/	/
การควบคุมตลาด (Market control)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดการพัฒนาทางเทคนิค (Technical development restriction)		/	/		/	/					/
การจำกัดการลงทุน (Investment restriction)		/	/		/						/
การเลือกปฏิบัติในการประกอบธุรกรรมต่อผู้ ซื้อหรือผู้ขายบางราย (Discriminatory conditions to different parties)			/	/	/	/	/	/	/		/
การคว่ำบาตร (Boycotting)		/		/				/	/		

ที่มา: Puppavesa et al. (2009); Clarke (2009); Kamiyama (2008); OECD (2004); Freshfields Bruckhaus Deringer LLP (2010);
Competition Commission of India (2007); Lear (2005); Rajah & Tann LLP (2010)

⁷ TH = ไทย, VN = เวียดนาม, SG = สิงคโปร์, IND = อินเดีย, ML = มาเลเซีย, JN = ญี่ปุ่น, KOR = เกาหลีใต้, CN = จีน, AUS = ออสเตรเลีย, NZ = นิวซีแลนด์, IN = อินเดีย

ตารางที่ 7.3: พฤติกรรมการใช้อำนาจการตลาดที่ต้องห้ามในกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของกลุ่มประเทศ
อาเซียน+3 และอาเซียน+6

	TH ^๑	VN	SG	IND	ML	JN	KOR	CN	AUS	NZ	IN
พฤติกรรมจู่โจมคู่แข่ง (Predatory behavior towards competitors)		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การกำหนดราคาซื้อหรือขายร่วมกัน (Price fixing)	/	/			/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดปริมาณการผลิต (Production restriction)	/	/	/		/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดตลาด (Market restriction)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การจำกัดการจัดจำหน่าย (Distribution restriction)	/	/				/	/	/	/	/	/
การจำกัดการพัฒนาทางเทคนิค (Technical development restriction)		/	/	/	/	/					/
การเลือกปฏิบัติในการประกอบธุรกรรมต่อผู้ซื้อ หรือผู้ขายบางราย (Discriminatory conditions to different parties)		/	/		/	/	/	/	/		/
การป้องกันการแข่งขัน (Prevent entry)		/		/	/	/	/	/	/	/	/

ที่มา: Pupphavesa et al. (2009); Clarke (2009); Kamiyama (2008); OECD (2004); Freshfields Bruckhaus Deringer LLP (2010); Competition Commission of India (2007); Lear (2005); Rajah & Tann LLP (2010)

ในประเด็นกฎระเบียบนี้ ไทยยังต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า ควรจะปรับปรุงกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของไทยอย่างไร และไทยต้องเจรจากับกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงและกรอบเวลาตามความพร้อมของไทย

ตามตารางที่ 7.4 การทำความเข้าใจความตกลงทางการค้าของตัวอย่างประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย กับคู่เจรจาต่างๆ ทั้งที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา ในปัจจุบัน มีการครอบคลุมไปถึงการแข่งขันทางการค้า (ในกรณีของไทย มีเพียงตัวอย่างการทำความเข้าใจกับประเทศพัฒนาแล้ว เนื่องจากความตกลงที่ได้ลงนามแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาอย่างเปรู ไม่ได้มีบทเฉพาะที่กล่าวถึงการแข่งขันทางการค้า) จะเห็นได้ว่ามาตรการการแข่งขันทางการค้าภายใต้ความตกลงทางการค้าของแต่ละประเทศกับคู่เจรจาต่างๆ นั้น มีหลายมาตรการที่ทุกความตกลงมีเหมือนกัน เช่น มีกฎระเบียบข้อห้ามต่างๆ ที่ระบุไว้อย่างกว้างๆ การประสานงานกันในการบังคับใช้กฎหมาย และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เป็นต้น แต่บางมาตรการมีการทำความเข้าใจความตกลงในบางประเทศ เช่น การช่วยเหลือทางเทคนิค การปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการตีความกฎหมายและการพิจารณากรณีเฉพาะ หรือบางมาตรการมีเพียงประเทศเดียวที่ทำความเข้าใจความตกลงกับคู่เจรจา เช่น การทำความเข้าใจระหว่างสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์เท่านั้นที่มีการกำหนดระยะเวลาที่ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าและจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเทศคู่เจรจา

^๑ TH = ไทย, VN = เวียดนาม, SG = สิงคโปร์, IND = อินเดีย, ML = มาเลเซีย, JN = ญี่ปุ่น, KOR = เกาหลีใต้, CN = จีน, AUS = ออสเตรเลีย, NZ = นิวซีแลนด์, IN = อินเดีย

ให้สอดคล้องและครบถ้วนกับเนื้อหาที่ได้รับไว้ในความตกลง แต่โดยรวมแล้ว พบว่า มาตรการการแข่งขันทางการค้าที่แต่ละประเทศทำความตกลงกับคู่เจรจาของตน มีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ไม่ว่าจะเป็นการทำความตกลงกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป หรือประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น เปรู ชิลี

ทั้งนี้ ความตกลงของบางประเทศกับคู่เจรจา เช่น เกาหลีใต้กับสหภาพยุโรป มีการเรียกร้องมากกว่าที่ได้รับไว้ในองค์การการค้าโลก โดยเพิ่มเติมในเรื่อง การห้ามพฤติกรรมการตกลงร่วมกัน เพื่อจำกัดการแข่งขันที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรง (Hard-core cartel) ซึ่งการจัดการกับประเด็นปัญหานี้จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามีการระบุมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ภายใต้ความตกลงฯ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูล การประสานงานและปรึกษาหารือในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น⁹

ตารางที่ 7. 4: ตารางเปรียบเทียบเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรการการแข่งขันทางการค้าภายใต้ความตกลงทางการค้าของตัวอย่างประเทศในกลุ่มอาเซียน+3 และอาเซียน+6 กับคู่เจรจาต่าง ๆ

	TH ¹⁰		SG		JN		KOR		AUS	
	AUS	-	US	Peru	SG	TH	EU	CHL	US	CHL
มีกฎระเบียบข้อห้ามต่างๆ ที่ระบุไว้อย่างกว้างๆ	/		/	/	/	/	/	/	/	/
การแจ้งเตือนการละเมิดกฎระเบียบต่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าของคู่เจรจาอีกฝ่ายหนึ่ง	/		/	/		/	/	/	/	/
มีการกำหนดระยะเวลาที่ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าและจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในแต่ละประเทศคู่เจรจาให้สอดคล้องและครบถ้วนกับเนื้อหาที่ได้รับไว้ในความตกลง			/							
รัฐวิสาหกิจและวิสาหกิจสามารถดำเนินการผูกขาด แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และไม่ส่งผลกระทบทางการค้าต่อผู้อื่น	/		/				/	/	/	/
ความช่วยเหลือทางเทคนิค	/					/		/	/	/
การประสานงานกันในการบังคับใช้กฎหมาย	/		/	/	/	/	/	/	/	/
การปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการตีความกฎหมายและการพิจารณากรณีเฉพาะ			/	/			/	/	/	
การปรึกษาหารือเมื่อผลประโยชน์ของฝ่ายหนึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่ออีกฝ่ายหนึ่ง	/		/	/		/		/	/	/
การปรึกษาหารือเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมาย	/		/	/		/		/	/	/
การแลกเปลี่ยนข้อมูล	/		/	/	/	/	/	/	/	/
การแลกเปลี่ยนข้อมูลลับเฉพาะ	/			/		/		/		
ไม่สามารถจัดตั้งการระงับข้อพิพาทวิธีอื่นๆ นอกเหนือจากที่ความตกลงระบุไว้	/		/	/	/	/	/	/	/	/

ที่มา: Department of Foreign Affairs and Trade of Australia (2010); European Commission (2009); Australasian Legal Information Institute (2009); Singapore FTA Network (2010); Ministry of Foreign Affairs of Japan (2007); Department of Foreign Affairs and Trade of Republic of Korea (2010); กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2010)

⁹ ไทยยุโรป.เนต. 2007. นโยบายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรป และผลที่อาจมีต่อ EU-ASEAN FTA. เข้าถึงได้จาก: <http://news.thaieurope.net/content/view/2608/175/> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.

¹⁰ TH = ไทย, SG = สิงคโปร์, JN = ญี่ปุ่น, KOR = เกาหลีใต้, AUS = ออสเตรเลีย, US = สหรัฐอเมริกา, EU = สหภาพยุโรป, CHL = ชิลี

เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีข้อตกลงระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 กับคู่เจรจาใด ที่ระบุเนื้อหาเฉพาะเจาะจงในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการจำกัดทางการค้า ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับที่สหภาพยุโรปทำความตกลงกับประเทศคู่เจรจาต่าง ๆ¹¹ มีความเป็นไปได้ว่าข้อตกลงที่ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ ก็เพื่อให้ครอบคลุมไปถึงประเด็นอื่น ๆ ที่ส่งผลเสียต่อการแข่งขันทางการค้า เช่น ประเด็นที่ระบุไว้ในความตกลงทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียนั้น ได้มีการระบุประเด็นที่ทั้งสองประเทศให้ความสำคัญ เช่น การอุดหนุนจากภาครัฐ การผูกขาด แต่ก็กล่าวเพิ่มเติมถึงการห้ามการกระทำอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดการจำกัดการแข่งขันทางการค้าโดยไม่ได้เฉพาะเจาะจง เพราะฉะนั้น ในกรณีที่เกิดการจำกัดทางการค้าอื่น ๆ ขึ้น ทั้งสองประเทศสามารถเรียกร้องให้อีกฝ่ายปฏิบัติตามข้อตกลงได้

การเจรจาระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6 กับไทยในประเด็นการแข่งขันทางการค้าน่าจะเกิดประโยชน์ต่อไทย ในขณะนี้ ไทยยังไม่ได้เข้มงวดกับการแก้ไขและลงโทษการกระทำที่ก่อให้เกิดการจำกัดการแข่งขันทางการค้าเท่าที่ควร การปรับปรุงนโยบายการแข่งขันทางการค้าและปรับปรุงกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า จะทำให้การแข่งขันทางการค้าในไทยเป็นธรรมมากขึ้น นโยบายการแข่งขันทางการค้าที่มีการบังคับใช้อย่างจริงจังจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการไทย เพราะผู้ประกอบการต่างชาติที่มีขนาดใหญ่กว่าอาจจะใช้พฤติกรรมการแข่งขันทางการค้าที่ไม่โปร่งใสในการดำเนินธุรกิจในตลาดของไทย การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างเข้มงวดจะช่วยคุ้มครองผู้ประกอบการไทยได้

ไทยยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่ควรจะได้รับแก้ไขหลายประการ เพื่อที่จะบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันได้แก่¹²

1. ขาดเกณฑ์การรวมธุรกิจ

สำนักงานแข่งขันทางการค้ามีอำนาจในการพิจารณาในกรณีผู้ประกอบการสองรายต้องการรวมธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตาม จนถึงปัจจุบันยังไม่มีกรอบเกณฑ์การรวมธุรกิจ ทำให้สำนักงานแข่งขันทางการค้าไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายนี้เพื่อพิจารณาการรวมธุรกิจของผู้ประกอบการต่าง ๆ ได้

2. ขาดกฎระเบียบการดำเนินงาน

ส่วนมากกฎหมายของไทย จะให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ฝ่ายบริหาร เช่นเดียวกับกรณีของ พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ที่ให้หน่วยงานบริหารมีหน้าที่ในการพิจารณาการใช้ อำนาจเหนือตลาด และการควบคุมกิจการ โดยคณะกรรมการและผู้บริหารสามารถทำตามความพอใจและเลือกปฏิบัติได้ เนื่องจาก พ.ร.บ. ดังกล่าวขาดความชัดเจน ขาดกฎระเบียบและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้ฝ่ายบริหารสามารถใช้ดุลพินิจของตนในการตัดสินใจในกรณีต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

¹¹ ไทยยุโรป.เน็ต. 2007. นโยบายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรป และผลที่อาจมีต่อ EU-ASEAN FTA. เข้าถึงได้จาก: <http://news.thaieurope.net/content/view/2608/175/> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.

¹² เตือนเต็น นิคมบริรักษ์ และ สุณีพร ทวรรณกุล. 2004. นโยบายการแข่งขันทางการค้า. เข้าถึงได้จาก: <http://www.tdri.or.th/reports/published/a124.pdf> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.

3. การแทรกแซงทางการเมือง

ในหลายๆ ครั้งการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าถูกแทรกแซงทางการเมือง เพราะคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไม่ได้มีอำนาจอิสระที่แยกจากฝ่ายบริหาร เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าอยู่ในสังกัดของกระทรวงพาณิชย์ ลักษณะของหน่วยงานที่ไม่เป็นอิสระเช่นนี้ ส่งผลให้การเมืองสามารถเข้ามาแทรกแซงในการพิจารณากรณีการแข่งขันทางการค้าต่างๆ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่ อีกทั้งสมาชิกบางส่วนในคณะกรรมการฯ ถือหุ้นหรือได้รับผลประโยชน์จากบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ¹³

4. ขาดบุคลากรและเงินทุน

สำนักงานแข่งขันทางการค้าขาดผู้เชี่ยวชาญและเงินสนับสนุนที่จะทำให้มีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน

นโยบายการแข่งขันทางการค้าควรมีการดำเนินการปรับปรุงดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์การรวมธุรกิจขึ้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินกรณีการรวมธุรกิจของผู้ประกอบการ เหมือนที่ได้มีการกำหนดเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดขึ้นแล้วในปี ค.ศ. 2007 เพราะจะทำให้มาตราที่ 25 สามารถมีผลบังคับใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการตั้งกฎระเบียบในการบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการใช้กฎหมายมีหลักการและแนวทางในการพิจารณากรณีต่างๆ โดยไม่ปล่อยให้การตัดสินใจเกิดจากดุลยพินิจของฝ่ายบริหารเพียงอย่างเดียว
3. สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าควรมีความเป็นอิสระจากการเมือง ไม่ควรอยู่ในสังกัดของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง และสมาชิกของคณะกรรมการไม่ควรมีความเกี่ยวข้องหรือมีหุ้นส่วนกับธุรกิจขนาดใหญ่
4. สรรหาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้ามาทำหน้าที่อยู่ในคณะกรรมการฯ

พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ได้มีผลบังคับใช้มาเป็นเวลา 11 ปี แต่ที่ผ่านมา มีการบังคับใช้น้อยมาก กระบวนการบังคับใช้ขาดความโปร่งใส และยังไม่ได้มีผลให้การแข่งขันทางการค้าที่เท่าเทียมและเป็นธรรมเท่าที่ควร ไทยควรยกเลิกข้อกีดกันให้กับรัฐวิสาหกิจในการดำเนินกิจการ¹⁴ ส่วนในประเด็นความร่วมมือ ไทยควรเจรจาให้ความร่วมมือเป็นข้อตกลงที่มีการผูกพัน และสนับสนุนให้มีกลไกการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้าในกลุ่มประเทศอาเซียน+3 และอาเซียน+6

¹³ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2008. แนวทางในการดำเนินโครงการ. เข้าถึงได้จาก: http://www.regulatorywatch.org/web/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=11 เรียกข้อมูลวันที่ 19 ตุลาคม 2010.

¹⁴ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์. 2006. Trade and Competition. เข้าถึงได้จาก: <http://www.itd.or.th/WTO/CD/PubCur/C6.pdf> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2010). ความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-เปรู. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaifta.com/ThaiFTA/Home/FTAByCountry/tabid/53/ctl/detail/id/26/mid/480/usemas tercontainer/true/Default.aspx> เรียกข้อมูลวันที่ 1 ธันวาคม 2010.
- เดียนเต็น นิคมบริรักษ์. 2006. Trade and Competition. เข้าถึงได้จาก: <http://www.itd.or.th/WTO/CD/PubCur/C6.pdf> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.
- เดียนเต็น นิคมบริรักษ์ และ สุณีพร ทวรรณกุล. 2004. นโยบายการแข่งขันทางการค้า. เข้าถึงได้จาก: <http://www.tdri.or.th/reports/published/a124.pdf> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.
- ไทยยุโรป.เน็ต. 2007. นโยบายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรป และผลที่อาจมีต่อ EU-ASEAN FTA. เข้าถึงได้จาก: <http://news.thaieurope.net/content/view/2608/175/> เรียกข้อมูลวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2001. โครงการศึกษาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของประเทศ ต่างๆ เพื่อการพัฒนาแนวปฏิบัติตามมาตรา 29 ตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ตามโครงการ ส่งเสริมระบบการแข่งขันทางการค้าที่เกื้อหนุนต่อการส่งออก. น. 3-1 – 3-15.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2008. แนวทางในการดำเนินโครงการ. เข้าถึงได้จาก: http://www.regulatorywatch.org/web/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=11 เรียกข้อมูลวันที่ 19 ตุลาคม 2010.
- Australian Legal Information Institute. (2009). Chapter 14: Competition Policy. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/2009/6/14.html>
- Bhattacharjea , A. (2003). India's Competition Policy: An Assessment. Retrieved November 30, 2010 from the World Wide Web: http://www.competitionlaw.cn/upload/temp_08033019381892.pdf
- Clarke, J. (2009). Australian Competition Law Overview. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.australiancompetitionlaw.org/overview.html#aca>
- Competition Commission of India. (2007). The Competition Act, 2002 No.12 of 2003 as amended by The Competition (Amendment) Act, 2007. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: http://www.cci.gov.in/images/media/competition_act/act2002.pdf?phpMyAdmin=QuqXb-8V2yTtoq617iR6-k2VA8d
- Department of Foreign Affairs and Trade of Australia. (2010). Australia-United States Free Trade Agreement. Retrieved November 29, 2010 from the World Wide Web: http://www.dfat.gov.au/trade/negotiations/us_fta/final-text/chapter_14.html

- Department of Foreign Affairs and Trade of Australia. (2010). Chapter 12 - Competition Policy. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web: http://www.dfat.gov.au/fta/tafta/tafta_chapter_12.html
- Department of Foreign Affairs and Trade of Republic of Korea. (2010). Chapter 14: Competition. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web: http://www.fta.go.kr/pds/fta_korea/chile/eng/Chapter14.pdf
- Eagles, I. & Longdin, L. (2009). Subjecting competition law exemptions to a rule of reason: New Zealand courts push at the boundaries of statutory interpretation. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.austlii.edu.au/au/journals/UNSWLawJl/2009/19.pdf>
- European Commission. (2009). Chapter 11: Competition. Retrieved November 30, 2010 from the World Wide Web: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/october/tradoc_145183.pdf
- Freshfields Bruckhaus Deringer LLP. (2010). Overview of the Chinese Anti-monopoly Law and enforcement agencies. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web: <http://www.freshfields.com/publications/pdfs/2010/July10/28134.pdf>
- Kamiyama, H. (2008). Recent Developments on the Antimonopoly Act and JFTC's Guidelines in Japan. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web: <http://www.aipla.org/html/Spring/2008/Kamiyama-paper.pdf>
- Lear, A. (2005). Commerce Act 1986. Retrieved November 30, 2010 from the World Wide Web: <http://www.antitrust.co.nz/Attachments/ATTACHMENT1.pdf>
- OECD. (2004). Korea – Updated Report. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.oecd.org/dataoecd/12/35/34427299.pdf>
- OECD. (2006). Switzerland - The Role of Competition Policy in Regulatory Reform. Retrieved December 7, 2010 from the World Wide Web: <http://www.oecd.org/dataoecd/53/12/36488752.pdf>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2007). Implementing agreement between the government of Japan and the government of the Kingdom of Thailand pursuant to Article 12 of the agreement between Japan and the Kingdom of Thailand for an economic partnership. Retrieved December 8, 2010 from the World Wide Web: <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/thailand/epa0704/implement.pdf>
- Pupphavesa, W. et al. (2009). Competition Policy, Infrastructure, and Intellectual Property Rights. In: Plummer, M. & Yue, C.S. (eds.). Realizing the ASEAN Economic Community: A Comprehensive Assessment. Pasir Panjang: ISEAS Publishing, pp. 59-61.
- Rajah & Tann LLP. (2010). Malaysia – The latest Asian country to introduce competition laws. Retrieved January 10, 2011 from the World Wide Web: <http://eoasis.rajahtann.com/eOASIS/lu/pdf/2010-04-Msia-competition-Act.pdf>

Republic of Korea's Fair Trade Commission. (undated). A Guide to the Competition Law and Policy of Korea. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web:

<http://www.apeccp.org.tw/doc/Korea/Competition/krcom01.html>

Singapore FTA Network. (2010). Chapter12: Anticompetitive Business Conduct, designated Monopolies, and Government Enterprises. Retrieved November 30, 2010 from the World Wide Web: http://www.fta.gov.sg/ussfta/chapter_12_us.pdf

Singapore FTA Network. (2010). Chapter 12: Competition. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web: http://www.fta.gov.sg/jsepa/fta_jsepa_agreement13.pdf

Singapore FTA Network. (2010). CHAPTER 14: COMPETITION POLICY. Retrieved November 30, 2010 from the World Wide Web: http://www.fta.gov.sg/pesfta/14_%20competitionpolicy.pdf

Takahashi, I. (2003). Anti-Monopoly Act Exemptions in Japan. Retrieved December 1, 2010 from the World Wide Web: <http://www.jftc.go.jp/eacpf/05/hanoiTaka.pdf>